

**בבית-המשפט העליון
בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק**

בעניין: _____ ריזק ואח' בג"צ 7079/15
_____ חמד ואח' בג"צ 7085/15
_____ כוסא ואח' בג"צ 7087/15
_____ עבדלגני ואח' בג"צ 7180/15

ע"י ב"כ עוה"ד לביב חביב ואח'
מבית חנינא החדשה, ת.ד. 21225, ירושלים 97300
טלפקס: 02-6263212, נייד 0524404477

העותרים

- נ ג ד -

**מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית
ע"י פרקליטות המדינה**

המשיב

תגובה לתשובת המשיב

להלן תגובת העותרים לתשובת המדינה, המתווספת לתשובות המלומדות שהוגשו
ע"י יתר ב"כ העותרים בשאר העתירות.

מגורי החשוד יחיא חמד:

1. המדינה צירפה לתגובתה מש/6 שכותרתו "סיכום מיפוי בית המחבל _____
חג' חמד באסכאן רוג'יב בשכס 6.10.15". מסמך זה לא הועמד לעיון
העותרים בהליך השימוע שנערך, לא בעת הגשת ההשגה, ולא בזמן הגשת
העתירה, ועל כן, העותרים מתנגדים להגשתו או להסתמכות עליו. היה על
המשיב להעמידו לעיון העותרים מראש ולאפשר להם להתייחס לתוכנו
במסגרת ההשגה ולכלל הפחות במסגרת העיתרה. משלא עשה כן, הוא הפר
את חובת השימוע, ואת חובתו לאפשר הליך ראוי לעותרים.

2. לחלופין, יטענו העותרים כי תוכנו של הסיכום אינו יכול להיחשב כראייה קבילה, בוודאי לא הראייה הטובה ביותר ו/או האמינה והמשכנעת, בדבר מקום מגורי החשוד, ואשר על בסיסה נחרץ גורל בית הוריו של החשוד. לבית המשפט הנכבד לא הובאו על ידי המשיב גרסאות ממקור ראשון של בני המשפחה, ולא הובאו תמונות או עדויות ממקור ראשון של הדירה המוכיחות כביכול כי החשוד לא התגורר בדירתו, למרות שטרחו להביא תמונה של המבנה כולו.

3. כשמו כן הוא, המסמך המצורף הינו "סיכום", ולא חומר האותנטי, ולא הבירור עצמו שבוצע בעניין זה. היה על המשיב להתכבד ולצרף את הראיות הטובות ביותר שיש בידו, את הראיות הקבילות, ולא סיכום שטיבו ואמינותו מוטלים בספק, כפי שiorחב בהמשך.

4. גם מקור הבירור אינו מובן, והציון שבבית נכחה "המשפחה, והיא תוחקרה ע"י רכז השב"כ", לא מגלה לנו ממי הורכבה המשפחה שנכחה? ובאיזה נושא היא תוקחרה: האם בעניין מודעותה למעשי הבן, או שמא בעניין התנהגות הבן החשוד. כמה אנשים תוחקרו? ומהן גרסאותיהם? סתמו ולא פירשו! עובדה כי בסופו של יום מתברר כי בסיכום נפלו אי דיוקים חמורים כפי שיובא בהמשך.

5. אולם גם עיון והשוואה של תוכן המסמך, ותוכן הדברים המובאים בתגובת המדינה, מעלה תהיות וסתירות שהופכות סיכום זה לחסר ערך כאייתי, בוודאי שאין לבסס עליו ממצא. להלן עיקרי ה"סיכום":

"הקומה השנייה שייכת למשפחת המחבל ובה הוא מתגורר עם הוריו.

הקומה השלישית שייכת למחבל עצמו ונמצאת בשלב סופי של בניה (נותר להכניס ריהוט ולהרכיב דלתות פנימיות; חלק מהריהוט כבר נמצא בתוך המבנה והוא מכוסה ניילון)

...

רכז השב"כ אישר כי הקומה השנייה היא אכן בית הוריו של המחבל עימם הוא מתגורר, וכי הקומה השלישית היא ביתו המיועד של המחבל הנמצא בשלבי בנייה אחרונים
בבית נכחה בעת המיפוי המשפחה והיא תוחקרה ע"י רכז שב"כ"

מנגד, צוינו הדברים הבאים בסעיף 16 לתשובת המדינה, באשר לדירת החשוד בקומה השלישית, ותוך התייחסות כביכול לסיכום:

“מיפוי זה העלה כי הגם שהמחבל חמד מתגורר עם הוריו בדירה בקומה הראשונה מעל קומת הקרקע, הרי שהדירה הממוקמת בקומה השנייה מיועדת למגוריו של המחבל, **והבניה שלה הסתיימה**, וכל שנותר הוא הכנסת ריהוט והתקנת דלתות פנימיות. בהקשר זה יוער ... כי חלק מהריהוט כבר הוכנס לדירה זו לרבות **ספות אשר נוצר הרושם שנעשה בהם שימוש לשם לינה במקום**, וכן שולחן המיועד למשחק טניס שולחן וכי הדירה כבר **מחוברת לרשת החשמל** ... (כל ההדגשות הנ”ל לא במקור) כן יצויין כי במהלך המיפוי נערכה שיחה עם בני המשפחה אשר אף אישרו כי המחבל חמד מתגורר בדירת הוריו, **אך נוהג לעתים לישון כבר בדירתו החדשה (הדגשה במקור)**”

6. אם כך, נראה כי שני התיאורים, זה המופיע בסיכום, וזה המופיע בתשובה, שונים מהותית, דבר ההופך את הסיכום לחסר אמינות וחסר משקל ראיתי, מנהלי או אחר:

א. בסיכום נאמר כי הדירה נמצאת “**בשלבי בנייה אחרונים**”, ואילו בתשובה הנ”ל נאמר כי **הבנייה הסתיימה!**

ב. בסיכום נאמר כי חלק מהריהוט נמצא **ומכוסה ניילון**, ואילו בסיכום נאמר כי **נעשה שימוש בריהוט!**

ג. מהסיכום עולה התמונה לפיה **הדירה של החשוד ריקה ועדיין בשלבי בנייה**, וכי החשוד לא התגורר ולא לן בה, ואילו **בתשובה נאמר במפורש כי הדירה בנייתה הסתיימה, היא חוברת לחשמל, והחשוד ישן בה הן לפי דברי “המשפחה” והן לפי הממצאים מהדירה!** לא היתה התייחסות בתשובה לתדירות השינה בדירה של החשוד.

7. על כן, המסקנה המתחייבת הינה כי הסיכום המצורף הינו סיכום של מקור סתום ולא ידוע לתיאור מגורי החשוד, ועל מסמך שכזה אין לבסס ממצא החורף גורל ביתה של משפחה שלמה, הבית שבקומה השנייה.

8. שנית, בתשובת המשיב מובאים עובדות חדשות שלא הוזכרו בסיכום, ואף סותרות את האמור בו ומפריכות את מסקנתו, וזוהי סיבה נוספת להעלים מתוכנו כליל.

9. חשוב לציין כי החשוד היה רווק בעת מעצרו, ודירתו בקומה השלישית היא "דירת רווקים", מבחינת ריהוטה ומבחינת תחזוקתה. על כן, אין בעובדה כי הדירה לא מרוהטת לעילא בכדי להפריך את העובדה כי החשוד התגורר בה. גם העובדה כי החשוד נהג לשהות בדירת משפחתו והוריו שמתחתו בחלק מהזמן, היא אך טבעית ומובנת, ואין בה לשלול את מגוריו בביתו שמעל.

10. בית המשפט הנכבד מתבקש לצמצם את הפגיעה, ככל שזו תאושר והתנגדות העותרים לעצם הפגיעה בבית תידחה, אך ורק לדירתו של החשוד עצמו, בקומה השלישית בבניין בן 4 קומות, שמעל קומת המשפחה.

בחינת החלופות להריסה:

11. המשמעות האמיתית של דברי המשיב בתשובתו היא כי בחינת החלופות לא התקיימה, וכי המשיב בחר באופצייה החמורה ביותר בלי לבחון אופציות אחרות. בעניין זה חשוב להדגיש כי לא ברור כלל ועיקר למה מתכוון המשיב עת הוא מסביר את בחירתו בפעולת ההריסה בשיקולים "הנדסיים, אופרטיביים ומבצעיים", אותם מונה בין שיקוליו, וחוסר פירוט זה מעיד כי חלופות אלה לא נשקלו באמת.

12. בעניין זה יש להדגיש כי הריסת קומה הממוקמת בתוך בניין קומות היא פעולה מסוכנת ביותר למבנה כולו, שמסכנת את יתר הקומות ודייריהם, ונראה כי הבחירה בה משיקולים "הנדסיים" דווקא מצביעה על ליקוי חמור וקשה בשיקול הדעת, שמחייב ביטול הצו כולו.

סוגיית הפיצויים:

13. התנאת מתן פיצויים על ידי המשיב, לדירות שאינן מושא הצו, היא הוכחה נוספת כי המשיב מונע משיקולים זרים, מרצון נקם, ולפחות מאדישות חמורה כלפי רכושם ובטחונם של תושבי המקום, בו הוא מבקש לזרוע את צווי ההריסה.

14. תוכן התנאים מקומם אף יותר, והוא מוכיח בשנית כי מבחינתו של המשיב, גם הדיירים בבניין, ושכניהם, ושכני שכניהם, אינם חפים מפשע, וזרוע ההרתעה ראוי שתגיע אליהם, ולכן, מבחינתו, אין התחייבות אמיתית לא לפגוע בהם, אלא יש לפחות אדישות חמורה לפגיעה שכזו, ואם חלילה ייפגעו, הוא ייאזר לפצותם בתנאים מקוממים אלה:

א. "לפנים משורת הדין", שהרי הנפגעים חסרי זכויות הם, והפוגע-המשיב מחוייב אך ורק להתענה נגד תושבי המקום, ושורת הדין מבחינתו מחייבת הרתעה והרס. בנייה, זכויות, חירות, אכיפת חוק, הגנה על זכויותיה של האוכלוסייה, מעצר והעמדה לדין של שורפיה ורוצחיה של משפחת דואבשה בכפר דומא ומאות מקרי הפגיעה בפלסטינים המכונים "תג מחיר", כל אלה אינם שורת הדין, לתפיסת המשיב.

ב. הליקוי בפעולה לא נבע מהפרעות ומהומות: כלומר מבחינת המשיב כל האוכלוסייה נתפסת, ומוענשת, כמקשה אחת. במקום לקבוע כי במקרה בו תנאי המקום לא יאפשרו "הריסה בטוחה", ההריסה לא תבוצע, הופך המשיב את היוצרות, וקובע כי דווקא אז היא גם תבוצע, וגם תפגע בשכנים, ומהם יישלל הפיצוי!

ג. בעלי המבנה לא קיבלו פיצוי או שיפוי כלשהו: וההדגשה היא על המילה "כלשהו". גם כאן, נוהג המשיב עם האוכלוסייה האזרחית בחוסר הגינות וחוסר תום לב, כאשר דין אגורת פיצוי כדין מאה, וכל טובת הנאה, או אולי אף עזרה מהמשפחה, תשלול מהם את כבשת הרש: את זכותם כי רכושם יכובד, וכבודם יישמר, וכי אם ייפגעו, בפיצוי ראווה של המשיב, יפוצו.

ד. הפיצוי בכפוף לסעיף 5 ב לחוק הנזיקים האזרחיים: גם סיוג זה, כאשר מדובר בפעולה מתוכננת מראש של המשיב, במלווה במהנדסים ומומחים, אשר בה כרוך פוטנציאל פגיעה סביבתית, תנאי זה, אף שמעוגן בחקיקה, אינו ראוי, ויש ליצוק תוכן הן להתחייבות המשיב והן לחובתו, שלא לפגוע בסביבה. זהו המינימום המתחייב.

15. על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להתנות את ביצוע כל צו שיאושר, בהתחייבות המשיב שלא לגרום נזק כלשהו למבנה או לבתים שסביבה, ולחייבו לפצות את הנפגעים על כל נזק במידה וייגרם, ללא התנייה.

לביב חביב, עו"ד